

Als we de natuur haar werk laten doen

Op percelen met ernstige verdichtingen kan je ook proberen om de natuur in te schakelen om deze verdichtingen op te heffen. Zo zijn er aanduidingen dat bepaalde plantensoorten sterke penwortels kunnen vormen die door verdichte lagen kunnen doordringen en op die manier het probleem kunnen helpen oplossen. Daarbij denken we bijvoorbeeld aan koolzaad of bladrammenas die erom bekendstaan sterke penwortels te vormen.

Maar ook de fijnere aanpak kan resultaten opleveren: zo kan het inzetten van planten met fijne en dichte wortelsystemen (oppervlakkige) verdichting helpen oplossen.

Meestal helpt het dat er eerst machinaal gezorgd wordt voor het grof opbreken van de storende laag, want door een laag 'beton' geraakt geen enkele plant (tenzij misschien de Japanse duizendknoop maar die zien we liever niet in onze velden).

Zorg ook voor voldoende organisch materiaal zodat regenwormen voedsel vinden en met hun gangen de verdichting van de bodem kunnen voorkomen. Ploegloos boeren kan ervoor zorgen dat er genoeg organisch materiaal op de bodem ligt om regenwormen aan te trekken. Deze regenwormen graven dan opnieuw gangen in de grond naar diepere bodemlagen.

Wie op de 'natuurlijke' manier wil werken, moet er wel rekening mee houden dat het probleem niet in één jaar opgelost is. Het kan al snel enkele jaren duren voordat je de resultaten begint te merken. ■

i Dit Vlaamse LA-traject werd eind 2018 afgetrapt en zal vier jaar duren. Op regelmatige basis zal over de resultaten gecommuniceerd worden via demo's, studiedagen, nieuwsbrieven en de projectwebsite. Het project wordt gefinancierd door de Vlaamse overheid (Vlaio), enkele bandenfabrikanten (Bridgestone Europe, Michelin Belux, Alliance Tire Europe), landbouworganisaties (Boerenbond en ABS), machinefabrikanten (Steen NV), loonwerkers (VDD Agri) en andere sectorafgevaardigden (Bayer Cropscience NV, PRP Technologies - Olmix Group). www.bodemverdichting.be

Bodemproject zoekt naar oplossingen

ILVO, Inagro, Bodemkundige Dienst van België (BDB) en Universiteit Gent onderzoeken in een vier jaar durend project (2018-2022) op welke manier bodemverdichting duurzaam kan worden verholpen en welke maatregelen er economisch en ook praktisch haalbaar zijn.

Interessant is dat de onderzoekers in dit project samen met landbouwers, loonwerkers, machinefabrikanten en -verdelers via veldexperimenten gaan vaststellen welke strategieën het meest effectief en haalbaar zijn.

Doel 1. Preventiemaatregelen evalueren en kosten-baten berekenen. Er wordt een reeks veldproeven gestart om preventiemaatregelen (effect van drukwisselsysteem, hondengang, lagedrukbanden (VF, vaste rijpaden) te evalueren en de bijbehorende kosten en baten (inclusief brandstofverbruik) in kaart te brengen.

Doel 2. Oplossingen zoeken voor bestaande, diepe bodemverdichting. In tegenstelling tot verdichting in de bouwlaag (0-30 cm) is verdichting eronder (> 30 cm) moeilijker op te heffen. Normale bodembewerking werkt zo diep niet. Uit een recente enquête bij Belgische landbouwers blijkt dat 30% bovendien niet weet welke maatregelen ze precies moeten nemen. Daarenboven vindt 15% de bestaande technieken niet effectief. Toch hopen de projectpartners na 4 jaar antwoorden te hebben.

Doel 3. Terranimotool uitbreiden. Behalve een gids met goede praktijken en een kosten-batenanalyse moet dit project een verbeterde Vlaamse versie van de bestaande Terranimotool opleveren. Terranimo is een webgebaseerd computermodel dat het risico op bodemverdichting door landbouwverkeer voorspelt.

Probleempcelen gezocht

Voor de proeven rond diepe verdichting zijn de projectpartners op zoek naar praktijkpercelen. Landbouwers die problemen met bodemverdichting vermoeden (staand water, diepe insporing, slechte gewasgroei) op hun akker- of graslanden mogen zich melden bij ILVO (tommy.dhose@ilvo.vlaanderen.be) of de Bodemkundige Dienst van België (tcoussement@bdb.be). Deelnemers worden nauw betrokken bij de aanleg van de proef en de keuze van de onderzochte maatregelen. De onderzoekers willen immers vertrekken van technieken die landbouwers het meest beloftevol en toepasbaar achten. Verder wordt zo weinig mogelijk ingegrepen in het gangbaar percelenmanagement (bijvoorbeeld bemesting).